

مروری بر دانش و مدیریت دانش از منظر اخلاقی اسلامی

چکیده

جنبش دانش به طور فزاینده به عنوان یک شاخص حیاتی رقابت در نظر گرفته شده است. هدف این مقاله، کاوش در منشاء جنبش دانش از منظر اخلاق اسلامی است. مفاهیم دانش و مدیریت دانش در این مقاله مرور می شود و پیامدهای آن در نظر گرفته می شود. روش اصلی این کار، تفسیر استناد مربوطه از قرآن کریم است. این تفسیر، مفهوم اسلامی دانش را از طریق درک ماهیت آن در واقعیت جامعه دانش برجسته می کند. با توجه به مفهوم اسلامی دانش، قرآن انسان را به خواندن هر دو پدیده های طبیعی و نص (متن) الهی (وحی) دعوت می کند. به طور کلی می توان گفت که مدیریت و طبقه بندی دانش از روشی که جامعه، دانش را مفهوم سازی و درک می کند، بسیار تحت تاثیر قرار می گیرد. در نهایت، مدیریت و طبقه بندی دانش، راهنمای انسان برای روش های بهره برداری از دانش است. بنابراین، هر گونه موفقیت به دست آمده توسط یک فرد، یک خروجی از درک دانش او و رشد دانش در درون خود است. در این وضعیت، انسان ها از شرایط خاص، محدودیت ها و محدودیتهای داخلی و یا خارجی تحت تاثیر قرار می گیرند که در ساخت موفقیت فردی خود به شکل مقادیر مبتنی بر کاربر محور، او را به متقاعد کردن دانش بدن یا استفاده کاربردی از دانش هدایت می کند. به این ترتیب، انتظار می رود این مقاله درک از دانش را گسترش دهد و یک راهنما را برای مسلمانان به منظور مدیریت بهتر دانش با اخلاق اسلامی ارائه دهد.

کلمات کلیدی: دانش؛ مدیریت دانش؛ اسلامی؛ رقابت پذیری

1. مقدمه

جهانی شدن با تحولات از فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) رقابت را در سراسر جهان تشدید کرده است و در حال تغییر روش اسلامی زندگی است. در نتیجه، تغییرات بیشتر در شیوه های انسان محور دیده می شوند و دانش برای حمایت از نوآوری ها و افزایش بازده مورد بهره برداری قرار می گیرند.

از آنجا که اسلام به مدت طولانی مدیریت دانش را با تبدیل آیات قرآن A1 به قرآن صریح امروزی A1 آغاز نموده است، در مفهوم اسلام به عنوان یک "شیوه ای از تسلیم" به خدا، خالق یک نقطه شروع مفید برای شروع بحث و گفتگو در مورد مفهوم اسلامی دانش و مدیریت دانش است. با توجه به قرآن-A1 و حدیث، رویارویی با چالش ها در ظهور اقتصاد دانش، با درک کافی از دانش "علم" در اصول اساسی اسلامی رفتارها و شیوه ها، بسیار مهم است. این مقاله در تلاش است تا به بررسی مفهوم دانش و مدیریت دانش و تفسیر مفاهیم آن از منظر اخلاق اسلامی بپردازد. در این طریق، به این ترتیب، انتظار می رود این مقاله درک از دانش را گسترش دهد و یک راهنما را برای مسلمانان به منظور مدیریت بهتر دانش با اخلاق اسلامی ارائه دهد.

2. دانش و اسلام

دانش به طور طبیعی یک نظام قدیمی است که به یونانیان باستان بازمیگردد (Kakabadse و همکاران، 2003). پذیرفته شده ترین تعریف دانش، "باور صادق موجه" است (Audi، 1998). در این مفهوم، دانش توسط ذهن (Bhatt، 2001) ساخته می شود. و محصول تامل و تجربه انسان (Roth، 2003) است. این مفهوم بر ایده از دانش در حوزه عامل انسانی تاکید می کند. در قرآن، سوره بقره (30-33) آمده است: "و (به یاد داشته باشید) زمانی که پروردگارت به فرشتگان گفت: "همانا، من می خواهم (انسان) را نسلی پس از نسل دیگر بر روی زمین قرار دهم." آنها گفتند: "شما را بصورت مستقیم در آن قرار خواهیم داد، کسانی که فساد می کنند و خون ها می ریزند، - در حالی که ما شما را با ستایش و تشکر جلال و شکوه می دهیم (شما را بالاتر از همه متعالی قرار می دهیم) و تقدیس می کنیم." او (خدا) گفت:

"آنچه را شما نمی دانید من می دانم." (30) و او به آدم همه اسامی (از همه چیز) را آموخت، سپس او آنها را به فرشتگان نشان داد و گفت: "اگر صادق هستید، اسامی اینها را بگویید." (31)

آنها (فرشتگان) گفتند: "به شما افتخار می کنیم، ما هیچ دانشی نداریم جز آنچه شما به ما آموخته اید. همانا شما دانا و حکیم" (32) هستید.

او گفت: «ای آدم، به آنها از اسامی آنها اطلاع دهید!» و هنگامی که او آنها را از اسامی خودشان آگاه کرد، او گفت: "من به شما نگفتم که من از غیب (پنهان) در آسمانها و زمین خبر دارم و من می دانم شما چه چیزی را نشان می دهید و چه چیزی را پنهان نموده اید؟" (33)

بر اساس آن، اسلام با توجه به 96:1-5، قرآن، به عنوان یک مذهب دانش (Muhamadul، 2011) دیده می شود، می گوید! به نام پروردگارت، کسی که خلق کرده است (که وجود دارد) (1) بشر را از لخته خلق کرده است (یک قطعه از خون منعقد ضخیم) (2) بخوانید! و پروردگار شما، سخاوتمندانه ترین است، (3) کسی (نوشتن) با قلم آموخته است، (اولین فردی که نوشته است، حضرت ادريس (خنوخ) بود) (5)، آنچه را انسان نمی دانست به او آموخت (5).

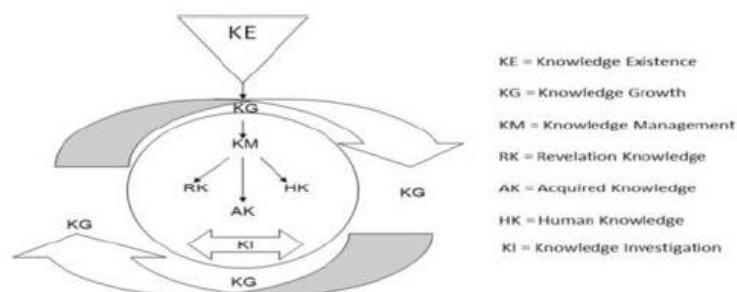
دانش به عنوان چیزی در نظر گرفته می شود که خدا به انسان داده است. به عنوان مرجع و یا راهنما برای همه انسان ها برای شرح یک الگوی اسلامی استفاده می شود و ذاتاً مرتبط با ساختار جهان بینی آنها نسبت به تمام جنبه های باور شخصی و رفتار اجتماعی است. حضرت محمد (علیه السلام) یک بار گفت "همانا، مردان دانش، وارثان پیامبران هستند." در اسلام، ارزش یک مرد در ارزش دانش او نهفته است و انسان را به کسب دانش را تشویق می کند.

بنابراین همانطور که در قرآن بیان شده است، بقره (239) اظهار داشت: و اگر شما می ترسید (یک دشمن)، نماز (دعا) را با پای پیاده و یا سوار انجام دهید. و هنگامی که شما در ایمنی هستید، نماز (نماز) را به شیوه ای ارائه دهید که او به شما آموزش داده است، آنچه که شما نمی دانستید (قبل از). (239)

تعریف دانش فقط به زمینه معرفت شناختی محدود نیست، بلکه همچنین شامل صداقت اخلاقی و دیگر ابعاد اهداف می شود (Muhamadul، 2011). قرآن بقره (29): او کسی است که برای شما همه چیز را روی زمین ایجاد کرده است. سپس او به سمت آسمان خیز برداشت و از آنها هفت آسمان را ساخت و او دانا از همه چیز است. (29)

امانتداری الهی "AMANAH" به عنوان جانشین "خلافت" نامیده می شود و مرد شایسته را در جایگاهی به عنوان عامل اخلاقی خدا در زمین قرار می دهد. می گویند که برای انسان، آگاهی از آنچه از نظر مادی مفید است، به اندازه آگاهی از آنچه از نظر اخلاقی خوب است، اساسی می باشد. هر دوی علم و مذهب برای به دست آوردن قدرت فتح خود و همچنین طبیعت در زندگی مورد نیاز هستند. به عبارت دیگر، آنچه که انسان نیاز دارد، علم ساختاریافته توسط دین است و آنچه انسان نیاز دارد، دین با توجه به محتوای فکری است، هر کجا که ممکن باشد، توسط علم و همچنین فلسفه، بدون اعمال خشونت به چارچوب معنوی آن (Muhamadul، 2011).

بنابراین خواندن شخصی به عنوان یک مکانیسم دانش باید به نام پروردگار، خالق باشد، سخاوتمندترین مرد که به انسان آموخته است. بنابراین، درخواست اسلامی نه تنها برای جمع آوری دانش و اطلاعات، بلکه برای هدایت انسان به سازماندهی، برنامه ریزی و مدیریت صحیح دانش برای اوست. مفهوم اسلامی دانش در شکل 1 نشان داده شده است.

شکل 1: مفهوم اسلامی دانش.

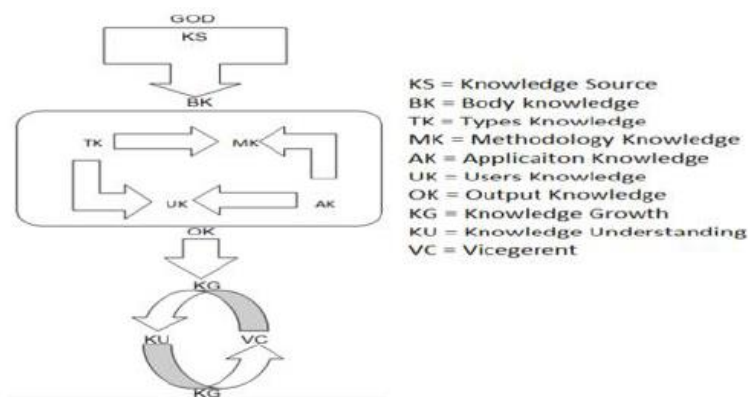
شکل 1 توصیف می کند که دانش از خدا سرچشمه می گیرد، از طریق کانال های مختلف به انسان منتقل (یعنی مشاهده، روشنگری، ادراک حسی، استدلال، و غیره) و بیشتر توسط انسانی بررسی می شود که آن را از طریق مدیریت دانش می داند از جمله اکتساب، وحی، یادگیری، و غیره. و در طول این فرایند بررسی، رشد دانش در فرد و

همچنین در محیط اطراف آن ادامه می یابد زیرا او این دانش را به دیگران منتقل خواهد کرد. در نتیجه، او به عنوان خلیفه خدا بر روی زمین به طور کامل در بررسی دانش و توسعه کاربرد آن متعهد خواهد بود، زیرا خدا همه کسانی که دانش خلق برای او مورد استفاده قرار گیرد و کاربردی (Muhamadul, 2011) متعهد است. در نتیجه، یک مدل عملی از مدیریت دانش مورد تقاضا است که در کمک به انسان برای دنبال نمودن دانش به خصوص تحت دیدگاه اخلاق اسلامی باید ساخته شود.

3. مدیریت دانش اسلامی

از نظر علمی، KM از سه عنصر تشکیل شده است: بدنه دانش (BK)، روش دانش (MK) و کاربران مبتنی بر دانش (KU). یک نسخه محبوب تر از این سه عنصر: (i) اطلاعات، که قطعاتی از حقایق و داده هایی هستند که افراد به آن تبدیل می کنند و به عنوان دانش استفاده می کنند. (ب) فرآیندهایی، که با آن مردم ایجاد، ضبط، ذخیره، سازماندهی و توزیع دانش را انجام می دهند و (iii) افراد (کارگران)، که دانش را نگه می دارند و آنها را اعمال می کنند. و این سه قسمت در هنگام راه اندازی یک برنامه مدیریت دانش، ضروری در نظر گرفته می شوند.

با این حال، KM اسلامی، یک عنصر اضافی دیگر دارد که منبع دانش (KS) است، زیرا دانش به صورت همزیست با انسان در نظر گرفته می شود. شکل 2 این عناصر و معیارهای عملکردی آنها را نشان می دهد. در این مورد، BK به سادگی مجموعه ای از اصطلاحات و اطلاعات متنی انتزاعی بدون زمینه است، اما با یک زیرفرآیند از شیوه های KM که با فلش های چهار سر نشان داده شده است و هنگامی رخ می دهد که دو یا چند نفر نزدیک به دیگر در حال تبادل دانش حرکت می کنند. بنابراین، وظیفه انسان، جستجو و توسعه آن دانش مطابق با نیازها، فوریت ها و تناسب آنها است.

شکل 2: معیارهای عملکردی مدیریت دانش اسلامی.

فرضیه نهفته در اینجا این است که زمانی که انسان قادر به مدیریت دانش برای خود به صورت ساختاریافته توسط IKM باشد، آنها قادر به شناخت عظمت خدا، خالق جهان هستی (Muhamadul، 2011) خواهند بود که مبتنی بر قرآن - زمار (38):

و قطعاً، اگر شما از آنها بپرسید: "چه کسی آسمانها و زمین را خلق کرد؟" مطمئناً، آنها خواهند گفت: "خدا (آنها را خلق کرده است)". بگو: "به من بگو، چیزهایی که شما در کنار خدا به آنها استناد می کنید، اگر خدا برخی از آسیب ها را برای من در نظر گرفته باشد، آیا آنها می توانند آسیب به او را حذف کنند، و یا اگر او (خدا) رحمت را برای من در نظر گرفته باشد، آیا آنها می تواند از رحمت به او خودداری نمایند؟" بگو: « خدا برای من بس است، کسانی که به او اعتماد می کنند (به عنوان مثال مؤمنان) باید توکل کنند. " (38) و AL-فصلت (53):

ما به آنها، آیات خود را در جهان و در نفوس آنها نشان خواهیم داد، تا زمانی که به آنها آشکار شود که این (قرآن) حق است. آیا توجه به پروردگار که شاهد بر همه چیز است (53)، برای آنها کافی نیست؟

خروجی این فرآیند یک کاربر مؤثر دانش است، زیرا آنچه که قرار است خلیفه خدا بر روی زمین باشد، عملاً دانش را به منظور افزایش اثربخشی بهره وری و دستاوردها به کار می برد. با این حال، به عنوان انسان، او ممکن است از یک وضعیت خاص تحت تاثیر قرار گیرد و محدود شود که منجر به دستکاری یا (BK) و یا (MK) و یا حتی (UK) ایجاد موفقیت او می شود.

4. سیاست های اصلی در مدیریت دانش جمهوری اسلامی

تکنیک های مدیریت دانش را می توان به عنوان ابزاری برای ذخیره، بازیابی، اشاعه و مدیریت اطلاعات مربوط به نیازهای کاربر استفاده نمود. اگر چه این از ایده های غربی گرفته شده است، KM را می توان در اسلام تا زمانی استفاده نمود که با شریعت در تضاد نباشد. به عنوان مثال، Nonaka و Takeuchi (1995) اولین عامل کلیدی موفقیت برای یک سازمان را بررسی نمودند که به دست آوردن دانش بیشتر، به خصوص در BK و TK است. دومین عامل، توانمندی در تبدیل دانش ضمنی به دانش صریح است که در آن دانش در فعالیت های مدیریتی، قابل استفاده (UK) و کاربردی (OK) می شود. با این حال، مدیریت دانش سازمان اسلامی باید مبتنی بر چهار سیاست اصلی باشد.

• جستجوی رضایت خدا و آل فلاح به عنوان هدف

هدف یک مسلمان در همه موارد، جستجوی رضایت خداست. آل فلاح بدان معنی است که موفقیت به بعد زمانی محدود نمی شود؛ این موفقیت جهان زندگی و آخرت است. هنگامی که مسلمانان و یا افراد توانمند در انجام اعمال خوب در طول زندگی باشند، او موفق به مدیریت ضربان قلب خود از انجام اعمال بد شده است. بنابراین، پاداش انباشته شده اعمال خوب این است که او وارد بهشت خواهد شد. Allah SWT در Taubeh (72-73) می گوید:

خدا به مؤمنان - مردان و زنان، - باغ هایی را وعده داده است که زیر آن نهرهای روان برای همیشه هستند و قصرهای زیبا در باغ و (EdenParadise). اما بزرگترین سعادت، رضایت خدا است. که موفقیت بزرگی است. (72)

پیامبر (محمد ص) سخت در برابر کافران و منافقان تلاش نموده است و در برابر آنها سخت می گیرد، محل اقامت آنها جهنم است - و بدترین مقصد است. (73)

• پیاده سازی "معروف" و جلوگیری از "منکر"

تلاش های انجام شده مدیریت باید اطمینان حاصل نماید که اصول اجرای "معروف" و نهی از "منکر" به طور همزمان انجام شوند. معروف به معنی خوب است، یعنی اعتقاد و احکام شرعی اسلام مانند نماز، روزه، حج، اعتماد و غیره. منکر به معنی چیزهای بد هستند که به وضوح حرام هستند، به عنوان مثال دروغ، تهمت، تقلب، غیبت و غیره.

اسلام دو مورد را تعیین ننموده است: (i) اجرای "معروف بدون ممانعت از، منکر، به عنوان مثال، کارفرمایان از کارکنان بخواهند تا دیگری به دیگری کمک کنند (معروف)، اما کارفرما جلوگیری نکند و یا به ارتباط مستقل بین کارکنان زن و مرد توصیه نکند (منکر)؛ (ii) جلوگیری از 'منکر بدون انجام' معروف، به عنوان مثال، کارفرما مانع کارکنانش از پذیرش یا دادن رشوه می شود، اما کارفرما، زکات را از طرف شرکت نمی پردازد. Allah SWT می گوید در (2) المائده می گوید:

... یکدیگر را در ال-بیر و در-تقوا (فضیلت، عدالت و تقوا) کمک کنید؛ اما در گناه و تجاوز به دیگری کمک نکنید. و از خدا بترسید. همانا خدا، سخت کیفر است. (2)

• شریعت به عنوان یک منبع دانش و ارزش ها

هر بار که چیزی از کوچکترین تا بزرگترین انجام می شود، مشمول قانون پنج می شود، آنها واجب (حرام)، ممنوع (مکروه)، مخالفت شده (مکروه)، ختنه (سنت) و اختیاری (مباح) هستند. در غیر این صورت، برای انجام آنچه حرام است، مفهوم کار به عنوان پرستش (عباده) از اعتبار ساقط است. مفهوم کار به عنوان پرستش (عباده) انجام هر عمل است که باید قصد آن تنها به خاطر خدا باشد. شریعت به بیان ساده، همه چیزها برای انجام دادن هستند که گفته شده و یا توسط خدا مقدر شده است، همانطور که در قرآن نوشته شده بود؛ و شریعت را نمی توان افزایش یا کاهش داد. به عنوان مثال، ربا، غیر قانونی است. خرید و فروش، یک ختنه (سنت) است. نماز، روزه برای هر مسلمان واجب است، و غیره. شریعت باید راهنمای اجرای مدیریت آن به عنوان یک منبع دانش و ارزش یک مسلمان باشد. Allah SWT در المائده می گوید:

(16): خدا همه کسانی را راهنمایی می کند که به دنبال لذت خوب برای روش های صلح هستند و توسط میل خود آنها را به خارج از تاریکی ها به نور می برد و آنها را به یک راه راست (توحید اسلامی) هدایت می کند (16).

• انسان به عنوان خلیفه

تصمیم یا حکم خدا برای تبدیل انسان به جانشینان او، خلفا، بر روی زمین یک افتخار بزرگ برای آنها است، اما در عین حال بسیار سنگین است. زمانی که انسان خدا را ستایش می کند، توانایی یادگیری، جمع آوری دانش، پردازش

دانش، ساخت قوانین و مقررات بر اساس دانش خود، و استفاده از آنچه آموخته اند را خواهد داشت. بشر نیز دارای تمایل برای ساخت اعتماد خدا به خلقت انسان خود به عنوان نمایندگان او بر روی زمین برای خلاق بودن در بهبود مداوم شرایط آنها بر روی زمین، رسیدن به مرحله تمدن است. بنابراین مرد (انسان) مسئول مدیریت جهان از نظر گسترش و شکوفایی منابع طبیعی است. با این حال، انسان نیز دارای آزادی انتخاب است زیرا اعتماد خدا در خلقت انسان به عنوان نمایندگان او بر روی زمین وجود دارد؛ او قادر به انتخاب بین حق و باطل و بین اطاعت یا معصیت است. بنابراین، این مفهوم، دعوت یا یادآوری افراد برای تحقق بخشیدن به نقش آنها در مدیریت حرفه خود است. دفتر و یا موقعیت، اعتماد خدا است، اما نه برای افتخار. Allah SWT در ad-Dzariyat (56) می گوید: و من (خدا) جن ها و انسان را خلق نکردم به جز اینکه آنها باید من (به تنهایی) را پرستش کنند. (56)

5. نتیجه گیری

برای نتیجه گیری، مدیریت دانش و طبقه بندی از روش مفهوم سازی و تحقق دانش توسط جامعه تاثیر می پذیرد (Nonaka and Takeuchi ، 1995). در نهایت، مدیریت و دانش طبقه بندی، انسان را در روش های بهره برداری از دانش راهنمایی می کند. بنابراین، هر گونه موفقیت به دست آمده توسط یک فرد، خروجی درک او از دانش و رشد دانش درون خود است (Polanyi، 1966). در این وضعیت، انسان ممکن است از شرایط خاص، و محدودیتهای داخلی و یا خارجی تحت تاثیر قرار گیرد که او را به هر دوی دانش بدن یا استفاده کاربردی از دانش در ساخت موفقیت فردی خود به شکل ارزش های مبتنی بر کاربر محور (Muhamadul، 2011) متقاعد می کند. بنابراین این مقاله در گسترش درک دانش و ارائه یک راهنما برای مسلمانان به منظور مدیریت بهتر دانش با اخلاق اسلامی سعی می کند.

References

- [1]G. Bhatt, "Knowledge management in organizations: examining the interaction between technologies, techniques, and people", Journal of Knowledge Management, 5(1), pp. 68-75, 2001.
- [2]I. Nonaka, and H. Takeuchi, "The Knowledge Creating Company", New York: Oxford University Press, 1995.
- [3]M. Bakir Yaakub, "Knowledge Management from Islamic Perspective", America. Journal of Economics and Business Administration, 3(2), pp. 14-24, 2011.
- [4]N. Kakabadse, K. Andrew Kakabadse and Alexander Kouzmin, "Reviewing the knowledge management literature: towards a taxonomy", Journal of Knowledge Management, 7(4), pp. 75-91, 2003.
- [5]Polanyi, "The Tacit Dimension", London, Routledge, University of Chicago Press, 1966.
- [6]R. Audi, "Epistemology. A contemporary introduction to the theory of knowledge", London and New York: Routledge, 1998.
- [7]Th. Roth-Berghofer, "Knowledge Maintenance of Case-Based Reasoning Systems - The SIAM Methodology", KI - Kunstliche Intelligenz, 2003.